

Перемога за очками

Трамп спростив завдання Гарріс набрати очки під час теледебатів. Але результат президентських виборів ще далеко не визначений.

Американський День праці, який щорічно відзначають у перший понеділок вересня, традиційно знаменує початок гарячої фази передвиборчої кампанії в США. Те, що під час літніх канікул було відносно спокійним, раптово набирає обертів: зростає кількість репортажів та інтерв'ю з різних регіонів, збільшуються розміри рекламних плакатів біля будинків, передвиборчі ролики стають агресивнішими, кипить робота в інститутах із дослідження громадської думки. Дві головні партії, які влітку зазвичай збирають гроші та готують своїх кандидатів, виходять на фінішну пряму. Можливостей залучити на свій бік виборців, які не визначилися, або виборців, які вагаються з принципових міркувань, залишається не так уже й багато. Однією з них традиційно є дебати.

Перші президентські дебати в цьому виборчому циклі вже відбулися в червні, але тоді склад кандидатів був іншим. Як ми пам'ятаємо, тоді виступ чинного президента Джо Байдена став катастрофою, що поставило його під сильний тиск і зрештою змусило з гіркотою оголосити про відмову балотуватися на другий термін.

Тим важливішим був другий шанс для його заступниці, віцепрезидентки Камали Гарріс, яка виступила у вівторок. Ця спроба, по суті, була завданням вигнати привидів літа. Співробітники штаб-квартири демократів, мабуть, добряче спітніли, коли 60-річна жінка вийшла на сцену у Філадельфії, найбільшому місті штату Пенсільванія, де точаться спекотні бої. Чи зможе вона витримати тиск або допустить таке саме фіаско, як Байден?

Але Гарріс виступила перед 70 мільйонами американців рішуче і впевнено. Вона нервувала на початку, але в міру того, як йшли півтори години, дедалі більше демонструвала впевненість і багаторазово відпускала шпильки на адресу Трампа, який виглядав втомленим і роздратованим. Особливо добре були сприйняті її (нехай і надто шаблонні) слова щодо питання абортів, яке після

обмежувального рішення Верховного суду у справі Dobbs проти Jackson Women's Health Organization 2022 року набуло більшої політичної значущості й дедалі більше стає виграшною темою для демократів. У більш ніж 20 штатах, заявила вона, тепер діють заборони на аборти, запроваджені з ініціативи Трампа, що змусило його захищатися. «Вам не потрібно відмовлятися від своєї віри або переконань, щоб погодитися з тим, що уряд – і особливо Дональда Трамп! – не повинен вирішувати, що жінці робити зі своїм тілом», – зухвало заявила уродженка Каліфорнії. Трамп, який, як і в дебатах із Байденом, зайняв федералістську позицію, водночас стверджуючи, що ексгубернаторка від демократів глибоко республіканського штату «Західна Вірджинія» (він мав на увазі Вірджинію) хоче «страчувати немовлят після народження», не зміг запропонувати більше нічого, окрім жалюгідного виразу обличчя. І в іншому виступ кандидата від Флориди був далеко не блискучим.

Це аж ніяк не означає, що у Гарріс немає слабких місць. Дивно, як непримітна віцепрезидентка, яка ніколи не виграла ні виборів, ні навіть праймеріз за межами рідного штату (і зрештою опинилася на чолі демократичного списку лише завдяки примхам долі), швидко перетворилася на політичну суперзірку, яка здається недосяжною для будь-якої критики. Насправді є маса матеріалів, які можна використати проти уряду, за який вона також несе часткову відповідальність: високі витрати на життя, провальне виведення військ з Афганістану або зростаючий міграційний тиск на південному кордоні. Дисциплінованому кандидату, ймовірно, не склало б труднощів поставити віцепрезидентку в оборонну позицію і змусити її давати відповіді на незручні запитання. Однак Трамп може бути яким завгодно, але не дисциплінованим, тому він вважав за краще розповідати історії про іммігрантів з Гаїті, які поїдають собак, кішок та інших домашніх тварин. Очевидно, що це неправдиве твердження – але навіть в іншому разі це не та тема, на яку варто витратити так багато дорогоцінного часу. Його імідж брехуна, який спотворює факти, зіграв проти нього і в інших моментах.

Проте Трамп може сподіватися на те, що його виступ підкорив тих виборців, які не стільки зацікавлені в стандартних передвиборчих обіцянках, скільки в тому, щоб символічно показати «середній палець» політичним елітам країни. Людей, яких ображає професіоналізм і ораторська майстерність Гарріс просто тому, що вони підозрюють, що за кожним професіоналізмом ховається якась нещирість, а за кожним витончено викладеним аргументом – підозра в тому, що вони стають свідками підготовленого спектаклю. Після восьми років нікого не повинно дивувати, що ці люди надають

перевагу хаотичній, неосвіченій, пихатій, але з цієї самої причини чесній поведінці Трампа, а не роботизованій холодній точності його опоненток (у цьому плані Камала Гарріс дуже схожа на Гіллари Клінтон). Тим паче експрезиденту все ще вдається завоювати настільки лояльну аудиторію завдяки тому, що він говорить те, що говорить, і говорить так, як говорить. Що сильніше він відрізнятиметься від типового професійного політика, то більше він зможе претендувати на інші стандарти для себе.

Тому демократам не варто надавати дебатам надто великого значення і тим паче впадати в передчасний триумф. Легше сказати, ніж зробити. На відміну від відносно холоднокровних у цьому плані республіканців, демократи вже багато років страждають від надлишку емоцій, що часто проявляється в різкій зміні самооцінки: сьогодні вони вихваляють Байдена як великого і прогресивного президента, якого, звісно ж, хочуть висунути на новий термін. А завтра після невдалого виступу на дебатах вони виганяють його з ганьбою. Сьогодні вони радіють, що Трампа визнали винним у справі про «приховані гроші» (яка становить лише помірний інтерес для більшості виборців), і мріють про багаторічний тюремний термін. А завтра вже дивляться на опитування, скаржаться на нерозуміння співгромадян і думають – цього разу всерйоз! – про еміграцію. Вони то радіють до небес, то побиваються до смерті, то прогнозують приголомшливу перемогу, то власну загибель. Корисним зазвичай не буває ні те, ні інше.

Розумно буде оцінювати дебати як (очікувану) перемогу за очками, але не як справжній нокаут. Як гарну можливість для Гарріс продемонструвати свою стійкість і показати американській публіці, що вона не просто співробітник, якого наймають для урізноманітнення за кольором шкіри і статтю. І не останньою чергою як можливість створити яскравий відеоматеріал для наступної серії передвиборчих рекламних роликів. Ця можливість може залишитися єдиною, тому що, коли табір Гарріс оголосив про готовність до повторного раунду, Трамп явно не був у захваті. Він заявив, що не має наміру погоджуватися на таку пропозицію, оскільки вже здобув переконливу перемогу, і загалом усе було сказано: «Вони виступили дуже погано, і тепер насамперед просять дебати. Вони завжди хочуть реваншу!». Якщо нічого не зміниться, то ми можемо розраховувати на дебати на початку жовтня, коли в Нью-Йорку зустрінуться кандидати у віцепрезиденти обох партій – Джей Ді Венс і Тім Вальц. Не виключено, що їхня дуель стане останньою великою подією передвиборчого року.

Марко Бічнау

Марко Бічнау (Marco Bitschnau) здобуває ступінь доктора філософії з політичної соціології у Швейцарському форумі досліджень міграції та народонаселення (SFM) при Університеті Невшателя, а також є науковим співробітником Швейцарського національного наукового фонду. Його дослідження зосереджені на міграції, популізмі, демократії та державі загального добробуту.

